

“Güzeller Güleç Olur”

Mehmet AYCI

“Arpa Buğday Daneler” türküsünden bir dize ... Türkü, rahmetli Nida Tüfekçi derlemesi ... Akdağmadeni'nden ... Malumatı geçip merama gelirse üç sözcükten oluşan bu dizeye dair dünya dolusu şey söyleyebiliriz:

Bu yargı o kadar doğal duruyor ki türküde, yağmurun yağması, rüzgârın esmesi, dalların çiçeklenmesi gibi, kendiliğinden... Soru şu: “Güzeller nasıl olur?” Cevap: “Güleç olur”. Endamlı olur, boylu poslu olur, beli ince olur, dudağı kiraz gibi, kaşı yay gibi olur filan değil ... Bütün bunlar dönemsel kanıların şekillendirdiği güzellik kalıpları çünkü ... Güleçliğin güzellik ölçütü olması dönemsellik ile izah edilemez çünkü.

Elbette türküdeki “güzel” türkünün akışı itibarıyla değerlendirildiğinde kadındır. Kadın güzelliğidir. Karşıtımdan gidersek çirkinler somurtkan olur, kara yüzlü olur diyebilir miyiz, hayır... Bu yargı cümlesi, başka bir deyişle bize cümlenin yargısı aslı olanın güzellik olduğunu, onun da temel koşulunun güleçlik olduğunu söylüyor.

İnsanın en kendi olduğu zaman, giydirilmiş kimliklerden arındığı zaman yüzündeki o ilk hâl güleçliktir çünkü ... Ölümde de öyledir nihayet; bahsimiz değildir.

Güleçlik dengeli bir durumdur. Usul akan, kendi halinde bir ırmağın yol alması gibi bir şey... O hâlin artışı coşma, eksisi ırmağın dönemsel çekilmesi olabilir; benzetmek için zorunluluktan söylüyoruz; insani durumların güzelin yüzünü anlık ekşitmesi yahut astırması güzelliğine/güleçliğine mani değildir. Aslına döner; güzelliğine ve güleçliğine...

Dizedeki sözcük dizimini değiştirelim ve “güleçler güzel olur” diyelim... Elbette böyle bir cümle kurabiliriz. Yadırganmaz da... Ne var ki dizedeki “güzel” bilindik tasnifle “sıfat” değil zatı ve sıfatı birbirine karışmış “özne”dir; “öz” taşımaktadır, taşıdığı öz, güzelliğidir. Güleçlerin de güzel olması güzellerin güleç olması cümlesindedir.

Güleçlik dışındaki her yüz hâlinin sakladığı bir şey vardır; güleçlik imasıdır ve iddiasızdır.

Buradaki güleçlik kurgulanmış bir yüz hâli değildir; öyle ki insan yüzü ne kadar sert olursa olsun tabii haliyle güleçtir.

Güleçlik sadeliktir. Giydirilmiş, tanımlanmış, kurgulanmış bir hâl değildir.

Dizeyi tekrar edelim: “Güzeller güleç olur”...

Karşınızda sayısız güleç yüz ... Yahut açılmış bir gül bahçesi ... Dilin açtığı çağrışım yollarından “gül” diye tavsif ettiğimiz güzeller yürüyor; güleç...

“Önemli olan yüz güzelliği değil kalp güzelliğidir” diyebilirsiniz. Yanılgıdır. Yüzdeki güleçlik kalbin tebessümünün aynası değil midir erenler?

Yüzlerce yıldır edebiyatını yaptığımız/yaptığımız güzelliğin sayfalardan, divanlardan, eşkâl kitaplarından süzülüp gelen “özü” işte tek dizede ...

Hem sadakadır, onlar verirler, biz alırız.